

SÁMEDIGGI

Sámediggái beassama njuolggadusat

Mearriduvvon 28.09.2023

Ášši DCJ 060/23

Sisdoallu

1	Ulbmil	3
2	Spiehkastat	3
3	Oppalaš geatnegasvuodát	3
4	Beassankoarta	3
	4.1.1 Bargit	3
	4.1.2 Áirasat	4
	4.1.3 Politihkalaš jođihangoddi	4
	4.1.4 Olggobealde bálvalusfállit	4
	4.2 Beassannjuolggadusat	4
5	Gallejeaddjit	4
	5.1 Galledaneavttut	4
	5.2 Galledankoarta	4
	5.3 Rabas čoahkkimat	5
	5.4 Ofelastimat	5
	5.5 Publihkkaareálat	5
	5.6 Divasčoahkkinlatnja	5
6	Sámedikki lanjat, reaidut ja viessodávvirat	5
7	Preassa	5
	7.1 Preassa beassan Sámediggái	6
	7.2 Preassa eará beassan	6
	7.3 Govven, filbmen, rávdnjen ja jietnabádden	6
8	Eará	6
	8.1 Parkeren	6
	8.2 Lášmmohallanlatnja	6
	8.3 Eallit, váralaš áđat ja vearjjut	6
	8.4 Govven, filbmen, rávdnjen ja jietnabádden.	7
9	Ráŋggáštusat	7

1 Ulbmil

Njuolggadusat galget sihkkarastit ahte Sámedikki lanjat jođihuvvojit dohkálaččat ja ulbmillaččat, čájehit ahte Sámediggi lea Norgga sámiid našuvnnalaš álbmotválljen orgána, fuolahit ahte bargiin lea dohkálaš ja bures láchččojuvvon bargobiras ja sihkkarastit ahte Sámedikki álbmotválljen áراسiin lea buorre bargobiras politihkalaš doaimma oktavuodas sámediggevisttis.

Sámedikki lanjaiguin oaivvilduvvo sámediggevisti oktan dasa gulli visttiiguin, Sámedikki kántorbáikkiiguin ja eará lanjaiguin mat gullet Sámedikki doibmii, earret ásodagat.

2 Spiehkastat

Spiehkastaga njuolggadusain sáhtta ohcat Sámedikki direktivrras gii seammás mearrida spiehkastagaid eavttuid.

3 Oppalaš geatnegasvuodát

Bargoaddi geatnegasvuolta lea fuolahit dohkálaš bargobirrasa ja sihkarvuoda Sámedikkis, ja bargis fas lea vuoigatvuolta ja geatnegasvuolta váikkuhit dasa.

Buohkain Sámedikkis galgá leat gustojeaddji beassankoarta dahje gustojeaddji galledankoarta mii lea bures oidnosis. Dakkár koartta galgá atnit rádjosis dohkálaččat ii ge dat galgga leat olámuttus earáide. Koartta massima galgá dalán dieđihit sutnje gii lea lágidan koartta.

Buohkat galget váikkuhit dasa ahte evakuerenlisttat leat ođasmahttojuvvon ja riehta.

Buohkain geain lea beassanlohpi Sámediggái, lea geatnegasvuolta dieđihit, ja cuiggodit, beassannjuolggadusaid rihkkuma. Dieđihit galgá Sámedikki direktivrii.

4 Beassankoarta

Direktevra galgá meannudit beassankoartaohcamiid ja lágidit beassankoartta. Koarta ja vejolaš koartakoda leat hui persovnnalaččat ii ge daid galgga addit earáide geain eai leat beassanvuoigatvuodát seamma dásis.

Ovdalgo fidne beassankoartta galgá oažžut dohkálaš oahpu. Beassankoarttain galgá leat fámolašvuodaáigodat.

Buohkat geain lea beassankoarta galget doahttalit Sámedikki diehtujuohkinsihkarvuoda gáibádusaid dainna lágiiin ahte eai atte beassama, diehtomielaččat dahje diehtemeahttunvuodas, dieđuide, guovlluide dahje diehtovuogádagaide go ii leat konkrehta bálvalusdárbu beassamii.

Olbmot geaidda lea lágiduvvon beassankoarta muhto ii leat iežas beassankoarta sadjosis, galget registreret iežaset gallejeaddjin, gč. 5. čuoggá.

4.1 Beassankoartašlájat

4.1.1 Bargit

Beassankoarta lágiduvvo Sámedikki hálddahusa bargiide.

4.1.2 Áirasat

Beassankoarta lágiduvvo áirasiidda.

Politiikalaš joavkkuid joavkočállingottit sáhttet oažžut dakkár koartta ohcama vuodul direktivrii. Beassama eavttuid mearrida direktivra. Ohcamis galgá duođaštit bargodili politiikalaš joavkku ektui.

Čoahkkimii loaidasteaddji várreáirasiin galgá leat beassan seamma dásis go dan mii bistevas áirasiin lea.

4.1.3 Politiikalaš jođihangoddi

Beassankoarta lágiduvvo Sámediggeráđđái oktan dan politiikalaš ráđđeaddiiguin, dievasčoahkkinjodiheddjái ja politiikalaš joavkkuid joavkojodiheddjiide.

4.1.4 Olggobealde bálvalusfállit

Beassankoarta olggobealde bálvalusfállide sáhtta lágiduvvot gaskaboddasaččat ohcama vuodul direktivrii. Beassankoartta galgá máhcahit dalán go bargamuš lea čađahuvvon. Beassaneavttuid galgá direktivra mearridit.

4.2 Beassannjuolggadusat

Bargit galget beassat buot areálaide maid sii dárbbasit iežaset geatnegasvuodaid ja bargamušaid čađaheapmái Sámedikki ovddas.

Áirasat galget beassat iežaset joavkokantuvrraide, joavkočoahkkinnanjanjaide ja eará oktasašareálaide maid sii dárbbasit iežaset doaimmaid čađaheapmái.

Politiikalaš jođihangoddi galgá beassat daidda areálaide maid sii dárbbasit iežaset doaimmaid čađaheapmái.

Olggobealde bálvalusfállin galgá leat beassan dušše daidda areálaide maid sii dárbbasit iežaset doaimmaid čađaheapmái.

Beassanlobit galget heivehuvvot nu ahte buohkat sáhttet fuolahit iežaset ja earáid sihkarvuoda.

5 Gallejeaddjit

Gallejeaddjin lohkkjuovvot guossit, álbmot, gálvo- ja bálvaluslágideaddjit, olggobealde bálvalusfállit jna. geain galgá leat beassan Sámediggái oanehat áigodagain.

5.1 Galledaneavttut

Gallejeaddjit galget registrerejuvvot galledanregisterii. Son gean gallejeaddji áigu galledit, galgá vuostáiváldit gallejeaddji, mieđuštit su nu guhká go son lea Sámedikkis, čuovvut su olggos ja registreret su eret galledanregistaris.

Gallejeaddji galgá almmuhit gean son áigu galledit ja čájehit legitimašuvnna go bohtá sisa.

Evakuerema oktavuodas lea gallejeaddji vuostáiváldis geatnegasvuohtha áimmahuššat iežas gallejeddjiid.

Bargit, politiikalaš jođihangoddi ja joavkojodiheddjit sáhttet vuostáiváldit gallejeddjiid. Áirasat sáhttet vuostáiváldit gallejeddjiid go leat lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid áiggi.

5.2 Galledankoarta

Gallejeaddjit galget álo atnit galledankortta nu ahte dat lea bures oidnosis. Galledankoartta galgá máhcahit galledeami loahpas. Son gii vuostáiváldá gallejeaddji galgá bearráigeahččat ahte galledankorta lea bures oidnosis nu guhká go gallejeaddji lea Sámedikkis.

Galledankoartta ja galledanregistrerema geatnegasvuodas sáhttá spiehkastit Sámedikki rabasáiggiid olggobealde.

5.3 Rabas čoahkkimat

Rabas čoahkkimat leat dievasčoahkkimat, lávdegoddečoahkkimat, gulaskuddančoahkkimat ja eará čoahkkimat maidda álbmot sáhttá oassálastit almmá ovddalgihtii registrerema haga.

Rabas čoahkkimiin besset gallejeaddjit guoskevaš čoahkkinlanjaide dihto beassanfeaskáriid bokte. Beassanfeaskárat galget leat merkejuvvon čielgasit. Ránnjáareálat maidda gallejeddjiin ii leat beassanlohpi, galget leat giddejuvvon.

Čoahkkinlanjain ja beassanfeaskáriin galgá leat ráfi. Návddašanávdnasiid ii leat lohpi váldit fárrui.

Buot gallejeaddjit galget registrerejuvvot galledanregistarii go bohtet ja eret registarar go guđdet Sámedikki.

5.4 Ofelastimat

Ofelastit sáhttet dušše Sámedikki bargit.

Ofelaš galgá álo mieđuštit gallejeaddji. Go ofelastá organiserejuvvon joavkkuid, de lea doarvái registreret joavkojodiheadji oktan joavkku sturrodagain galledanregistarii. Ofelastima ovddasvástideaddji galgá oppa áiggi doallat joavkku čoahkis.

Direktevra sáhttá mearridit ofelastineavttuid muđui.

5.5 Publihkaareálat

Areálaide dasttán galledanboadáhaga, resepsuvnnaid ja Sámedikki girjeráju siskkabealde ii dárbbas registreren dahje galledankoarta. Giddenáiggi galget gallejeaddjit guođdit daid areálaid.

5.6 Divasčoahkkinlanja

Guldaleaddjit ja gallejeaddjit eai beasa areálaide siskkabealde sárdnestuolu eai ge áirasiid ja čoahkkinjodiheadji stuoluide dievasčoahkkinlanjas.

6 Sámedikki lanjat, reaidut ja viessodávvirat

Sámedikki lanjaid beassá geavahit dušše lágidemiide ja čoahkkimiidda maid Sámediggi lágida dahje lea mielde lágideamen. Sámedikki lanjaid eai beasa politihkalaš joavkkut/bellodagat dahje ovttaskasat geavahit iežaset jahkečoahkkimiidda, konferánssaide, astoáigge- ja sosiála doaimmaide jna.

Sámedikki reaidut ja viessogálvvut leat dušše Sámedikki iežas doaimmaid várás, eai ge galgga luoikkahuvvot bargiide dahje earáide priváhta atnui.

7 Preassa

Preassain oaivvilduvvo mediaolbmot geain lea preassakoarta dahje eará duodaštus sin mediaásahasas.

Stuorámus vejolaš rabasvuohta ja oahpásmuvvanvejolašvuohta lea vuodđun Sámedikki rolla nannemii ja ovddeapmái sámi demokratiijas ja Norgga servodagas. Rabasvuohta sihkarastá ovttaskasa ja servodaga vejolašvuođa fuolahit iežas beroštusaid, rivttes dieđuid bokte vuoigatvuođaid, geatnegasvuođaid ja vejolašvuođaid birra. Danne galget mediain leat buorit bargovejolašvuođat, ja vejolašvuohta oahpásmuvvat Sámedikki politihkalaš ja parlamentáralaš bargui.

7.1 Preassa beassan Sámediggái

Preassas lea beassanlohpi Sámedikki oktasašareálaide. Preassa sáhtta maid beassat preassakantuvrraide ja geavahit teknihkalaš reaidduid šiehtadusa vuodul.

Olbmot geain lea preassakoarta sáhttet váldit fárrui preassa- ja teknihkalaš mielbargiid geain ii leat preassakoarta iežaset mediaásahusas.

Buohkat galget registrerejuvvot galledanregistarii go bohtet ja ertet galledanregistaris go vulget. Galledankoarta galgá leat bures oidnosis go sii leat Sámedikkis. Galledankoarttas galgá leat «pressá»-mearka.

Go Sámedikki bargu, dahje dilli muđui, dan gáibida, de sáhtta direktivra mearridit ahte muhtun areálat giddejuvvojit mediaide.

7.2 Preassa eará beassan

Eará beassan go dat mii lea namuhuvvon bajábealde galgá šiehtaduvvot suinna gii vuostáiváldá gallejeaddji.

7.3 Govven, filbmen, rávdnjen ja jietnabádden

Pressii gustojit 8.4 čuoggá njuolggadusat, muhto maiddái čuovvovaš:

Mediat ja earát sáhttet šiehtadusa vuodul gaskkustit sáddagiid Sámedikki čoahkkimiin, gulaskuddamiin ja konferánssain

Stuorát buvttadeamit gáibidit ovddalgihtii lobi.

Journalisttat, govvejeaddjit ja filbmejeaddjit galget muđui álo čuovvut direktivrra bagadusa beroškeahhtá dáin njuolggadusain.

8 Eará

8.1 Parkeren

Biilla sáhtta guođdit dušše čujuhuvvon biilaguodđinguovlluide.

8.2 Lášmmohallanlanja

Lášmmohallanlanja ja dasa gulli reaidduid sáhttet dušše bargit ja politihkalaš jođihangoddi geavahit. Áirasat besset daid geavahit lávdegodde- ja dievasčoahkkin áiggi.

Sii geain lea beassanlohpi Sámediggái, sáhttet váldit fárrui beallalačča/eallinguoimmi ovtas mánáiguin dahje gallejeaddji go ieš lea doppe. Jus ollugat háliidit geavahit lášmmohallanlanja oktanaga, fertejit gallejeaddjit čáhkket saji earáide geain lea beassanlohpi.

8.3 Eallit, váralaš áđat ja vearjjut

Elliid, váralaš áđaid dahje vearjjuid ii galgga váldit fárrui Sámedikki lanjaide. Dat ii guoskka politiija dahje Suodjalusa bálvaeddjiide.

8.4 Govven, filbmen, rávdnjen ja jietnabádden.

Govvemiin oaivvilduvvo buot govven, filbmen, rávdnjen ja jietnabádden.

Govven kantiinnain ja Sámedikki bargiid bosihanlanjain ii leat lohpi. Gielddus ii gusto rabas čoahkkimiid oktavuodas, gč. 5.3 čuoggá.

Govvet galgá vuosttažettiin publihkkaareálain.

Čoahkkinlanjain sáhtta govvet go dat ii muosehuhte čoahkkima čadaheami, ii ge leat lohpi jodašit áirasiid ja čoahkkinjodiheaddji sajiid siskkabealde.

Sámedikki bargiid ii leat lohpi govvet muđui go lea ožžon lobi bargis dahje direktivrras.

9 Ráŋggáštusat

Go rihkku beassannjuolggadusaid dahje go láhtte heivemeahttumit, sáhtta direktivra mearridit čuovvovaš ráŋggáštusaid:

- Fámohuhttit beassanlobiid
- Vuojehit eret
- Duoguštit beassankoartta
- Váidit politijjaide